

PREUS

Artà Un trimestre	0'75
A fora any	3'00
Al Extranjer id.	1'50

Número solt

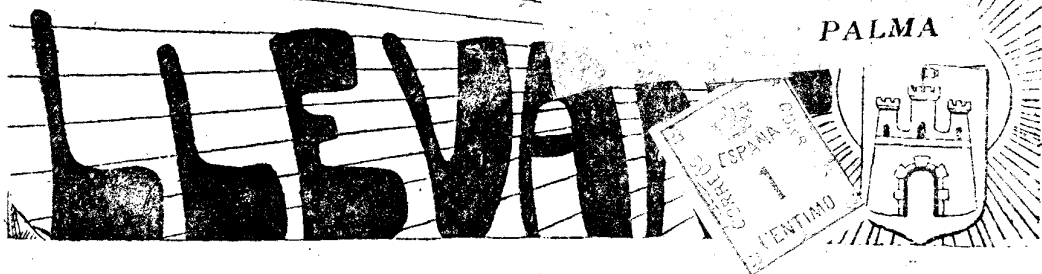
15 cts.

LLEVANT

Co. D. Lorenzo Lliteras Pvre.

Seminario

PALMA

QUINZENARI CATÓLIC MALLORQUI

Artà 30 de Janer de 1921

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantóns, 3

CRISSIS INDUSTRIAL

Es ja un fet positiu dins Espanya la crisi industrial, que s'acentua de cada dia més. Comensà al extranjer. De Cuba, amb la baixa del sucre i el *crac* financer parí la primera espira que ablamà amb un instant a les demés nacions venguent de cop formidables baixes en els cotons blats, llanes, carbons, etc. lo qual ha duita la fallida a molts de comerciants que tenien abarroats els seus maguetzems.

El públic ha comensat a remorretjar: *baixa*. La premsa ha secundat aquestes remors escampant als quatre vents l'extensió de la crisi industrial i aquesta ha comensat de cada dia més i ha repercutit a la banca, al comerç i a l'industria.

Alarmats davant la baixa efectiva d'alguns articles els maguetzemistes de tot el mon han tret al mercat els productes que abans no frissaven de vendre, i ara a vista de l'abundancia i davant la probable baixa, el públic s'ha retret de comprar, lo qual ha fet que'l comerç s'invadis d'un pànic extraordinari i vagi abaixant el valor de ses existencies per por a que més tart la baixa no sigui més gran.

¿Durará aquest estat d'alarma? ¿Quina fi tindrà? ¿Será encara més intensa la baixa dels queviures? ¿S'extindrà a tots els articles?

Molt difícil es predir aont pot arribar el devassall actual; i si be sembla que com en totes les demés coses ha de venir una reacció, aquesta no será de cap manera capàs de tornar posar les coses al punt qu'estaven (que era ja inaguantable); però la situació s'ha de normalizar.

Sembla que els grans acaparaments hauràn ja desapareguts amb el pànic actual. Llevats aquests acaparaments que estrenyien els mercats i determinaven alses enormes en la majoria d'articles la producció, això es l'abundancia o escassés vertadera, determinarà el preu veritat de cada un.

Ja está clar que hi haurá articles de baixa segura, per la major producció i manco consum desde la guerra com el carbó de pedra; altres com la farina i blat de les Indies per la major seguredat dels transports i baixa dels fletes; amb una paraula, es de creure que molts dels productes naturals en que la ma d'obra grava molt poc son valor, el preu ha de baixar. En canvi, com no es regular que'ls obrers s'avenquin en la baixa dels jornals lo probable es que no sufresquen baixa els articles en que la feina del homo es molt més costosa que la primera materia.

De totes maneres es inevitable un desballestament industrial que a la forsa causarà pertorbacions molt importants.

Deu vulga que no sia el poble

el qui pagui els plats romputs com en moltes altres ocasions ha socceït.

AIDÓN

AGRICOLAS

Germinació de la patata

Es costum entre els nostres conredors el fer adelantar la neixó a certes llevors quant se vol adelantar la cullita o quant la terra no te prou saó per assegurar el neixement d'aquella planta. Aquesta practica generalment se fa en partides petites i consisteix en posarles en remuí un cert número d'hores, amb lo qual se dona a la llevó el grau d'humitat necessari per iniciar el seu desplagament.

Idó bé, aquesta practica ben estudiada permet obtenir grans ventatges en el cultiu i a propòsit d'això, diu un periódic agrícola de Noruega que allà s'han fet ensais amb la *patata* els quals han donat un resultat sorprenent.

Ella permet treballar les terres un periodo de temps llarc, ja que tot el temps que se te la patata en els germinaders els camps están lliures, además la planta neix amb mes força i s'adelanta la seua fructificació amb lo qual mos queden altre vegada els camps lliberts per operarlos si les hem de destinar a ulteriors sembres, com més poc temps están en els camps minven els perills dels camvis admosfèrics i per tant els perills de contreure malalties i per fi augmenta notablement la producció ja que el

mig del augment ha arribat a 77 quintás per hectàrea obtinguent-se patates més grosses i de més pes.

Els ensais fets durant sis anys en la Estació experimental de Vold han donat aquell resultat adelantant dues setmanes la collita.

La germinació o diguemne preparació de la patata per sembrar se fa de la següent manera: en un local de bona llum i temperat, s'aconsellen les boals i estables, se posen les patates esteses dins caixes les parets de les quals no han de tenir més de 10 a 12 cm. d'alsada, si posen amb la corona peramunt i procurant no estiguin una demunt s'altre. Se tenen així durant quatre o cinc setmanes abans de plantarles duguentles després al camp. Se sembren amb la mateixa posició que estaven en les caixes.

Juan de Binialgorfa.

JUVENTUT SERÁFICA

El dia 16, a les 10 del matí tengué junta extraordinari la Juventut Seráfica establerta en el Convent dels PP. Franciscans d'aquest poble.

Hei concorregueren tots els socis per tractarse del renovament de la J. Directiva que s'ha de fer segons son reglament a fi d'any.

Com que tots els joves estaven ja proveguts no hi hagué necessitat d'altre reunió i acte seguit se feu la votació deixant l'urna tapada.

Al decapvespre reunits altra volta s'obrí l'urna a presència de tots i se llegiren les papeletes quedant elegits per majoria de vots: D. Pere Garau Gelabert, President; Juan Gili Sancho, Segretari; Martí Gili Sancho, Tresorer. L'elecció fou ben encertada, gust dels socis i dels seus Directors que vigilen i procuren la bona marxa de la Juventut Seráfica.

Sia enhorabona a tots, als elegits per haver rebut la confiança dels electors i an aquests per son acort en l'elecció dels qui han de fer anar envant aquesta associació de novells terciaris i l'han d'aixecar a l'altura de les associacions més catòliques i mes sanes.

El dia 18 els elegits distribuïren els demés càrrecs en aques-

ta forma:

Vicepresident 1.er Sebastià Ginard.

Vicepresident 2.^{on} Francesc Lliteres Lliteres.

Segretari 1.er Tomás Juan Lliteras.

Segretari 2.^{on} Juan Pons.

Vicetresorer Baltasar Moyá Genovard.

President de Secció Piadosa: Baltasar Cursach.

Id. de la deportiva — Mateu Sancho.

Id. de la literaria — Juan Fuster.

Sia enhorabona a tots i que Deu i N. P. Sant Francesc benesca sos esforços per dur la regeneració de la Joventut del nostre poble.

S'Argument de 1920

Com anunciarem en el n.^o darrer de LLEVANT, a lo qualcada de Sant Antoni s'hi presentá un estol de glosadors o cantadors que duyen impreses les cançons del *Argument* de 1920. El glosador era n'Antoni Sureda (a) Xurigué que en fe 89. Com a mostra d'elles, en posam unes quantes, perque els qui viuen a fora se fassen carrec de lo que es l'Argument, i vegin com, si no se causa, tornarem tenir glosada per uns quants anys. Que cada any glosi la temporada, i seguesqui la venerable tradició dels passats glosadors.

Permis del batle majó es lo que hem de menesté per canta aquest papé també del Senyó Rectó ell qui n'es un confessor de pobre i cavallé.

Entre es Jané i Febré ja va ploure molt poquet domés feya molt de fret lo que no haviem mesté llavó es Mars s'envengué i també fe es temps molt sec.

Per dir-ho així com vengué molt poc gra se va cuí si enguany torna essé així no sé lo que haurem de fé si gonyam cecia dobbé, no basta per manteni.

Tanta sort que va arribá s'esplet dets abres fruités damunt ses metles domés alguns han pogut menja perque es bessó anava cá dins Mallorca així mateix.

Tot s'ha posat en un punt qui no pot essé es comprá cada dia ve'l pujá i va sempre per amunt

mentres sa gent no s'ajunt molt malament mes nira.

Es Dijous Sant teng present gran processó varen té se passetja pes carré i es poble va está content feim jugá s'entehiment ques lo quemés mos convé.

Pe San Antoni de Juny també sa fe bona festa i cada any fan sa mateixa per no perde sa costum així ja mos ve de liuy i heu esperam per sempre.

De ses Fies de Maria es conta no vos puc dá segons me vaig enterá damunt cinquents ni havia no he perduda sa guia així com heu vaig firmá.

Molts de milacres envia aqueixa Mare de Deu no vos ha de sobre greu vesitar la cada dia i tendreu un obra p'e en so có vostro i es sau.

Es milacres qu'Ella fa moits son qui poren dir-ho eia es sa Reina majó que dins Mallorca heí ha i la tenim dins Artá adamunt Son Salvadó.

Es milacres qu'El'la ha obrat impossible es contar-ho, Verge de Son Salvadó, veniu-me a fe costar vos ho deman de bon grat i amb bona devocó.

Dia 12 de desembre sempre me recordará quant es Rectó va arribá que vengué de Son Servera molta gent love i veia el varen aná espera.

Des que se varen mori també vos ho diren clá segons varen publicá vintiset poren vos di perque aixó nes un camí qui tothom n'ha de passá.

Vuitanta nou de apuntades en duim an aquest papé si troban que nos ta no perdonaumos ses errades ques qui les mos ha mostrades casi casi no'm sap fé.

A. Sureda

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS

Perque se vegi el notabilíssim augment que hi ha hagut en casi tots els servicis de l'Administració de la nostra vila posam a continuació la següent comparansa entre el moviment de l'any 1913, primer any que s'establí l'Administració i el finit de 1920.

Devem aquestes notes a la amabilitat del pondonorós oficial D. Josep Carnicer per lo que li quedam molt agraits.

Giros postals imposats

En 1913 Pts. 6876'25. En 1920 Pts. 85578'95.
Diferencia en més 78,682 70 Pts.

Giros postals satisfets

En 1913 Pts 976'20 En 1920 Pts. 55318
Aument 54,341'80 Pts.

Premi p'el Tresor

En 1913 Pts. 50'95 En 1920 Pts 466'05
Aument 415'10

Imposicions en la caixa postal

Any 1913 cap En 1920 Pts. 9741. Tot es augment.

Imposicions tornades i compra de valors

En 1913 cap En 1920 Pts. 6,559'25
Tot es augment.

Sellos venuts en l'administració
En 1913 Pts. 187'61. En 1920 Pts. 1548'37. Aument 1360'76 Pts.

Valors declarats expedit

En 1913 Pts. 5,255 25. En 1920 Pts. 50,834'26. Aument 45,579'01

Valors declarats rebuts

En 1913 Pts. 4,024'03. En 1920 Pts. 45,689, Aument 41,664'97

Certificats expedit

En 1913 Pts. 499. En 1920, 1549. Aument 1050.

Certificats rebuts

En 1913 600 En 1920 1255. Aument 655.

Paquets Postals rebuts

En 1913. 76. En 1920. 204. Aument 128.

Paquets Postals expedit

En 1913-49. En 1920-201. Aument 152

Comunicacions expedites

En 1913-199. En 1920-274. Aument 75

Comunicacions expedites

En 1913-40. En 1929, 119. Aument 79

La festa de Sant Antoni

Com els damés anys, en el dià anomanat se celebrà aquesta simpàtica festa d'ivernal qu'es una de les més típiques de la nostra vila.

S'escaigué que'l dissapte de la festa era diumenge i com es de suposar tot el dia ja se notà moviment ferm, especialment el capvespre en que se feu per la vila la capta acostumada amb sa música i els dimonis que trescaren tots els carrers voltats com sempre de centenars d'allots. ¡No n'hi ha la mitat ni de molt a ses escoles! Poreu estar segurs, lectors amats.

Al horabaixa se comensaren a encendre fogarons i al punt passà la acompanyada cap a *Completes* a la parroquia. Comensà a bufar un vent fret, nevós i en fredori un poc la cosa demanera que s'ensengueren més pocs fogarons i no hi hagué tant de truí, perque el vent alsava calius i espires i no podia haverhi rotlades. Enguany no hi hagué més que 26 fogarons però colcun fou colossal. Sen dugteren sa pauma es de Can Corona, es de sa Plassetta des Marxando, es de Can Pirris i es de Can Mondoy. Aiximateix hi hagué bullici i gateres ferm.

Al ondemà al demati se feu sa covalcada pels carrers acostumats. Se presentaren 86 bisties grosses i guapes, en genral. Hi hagué un estol de glosadors a dins un carro enmurtat que cantaven s'*Argument* i el repartien impres. El dia era molt bo i la concurrència i animació extraordinaria.

Acabada la covalcada se digué l'Ofici al que hi assistí moltíssima gent el temple s'ompli i el predicador autanec Rt. P. Juan Ginart de St. Felip va fer el panegiric.

Els dimonis se passetjaren tot lo dia i així acabà la típica festa tan estimada de petits i grans.

Lectors, molts d'anys.

CRÓNICA

D'una agradable notícia hem de donar conte an els nostres llegid'ors, especialment an els artanencs amadors de les nostres coses. És un fet la fundació a Sa Colonia d'un convent de monjes de S. Vicens, germanes de la Caritat. Fa una temporada que en una visita que D.ª Dolors Truyols de Despuig, de Ca's Marqués, va fer an aquell llogaret, els coloniés li demanaren protecció per una millora tan necessària, ja que les monjes al mateix temps que a la assistència dels malalts podrien dedicarse a l'ensenyansa. I bona prova que la petició va esser feta a persona que en el seu poder material te unit un cor bondadosíssim conscient de les obligacions en vers de Deu, es que segons noticies la familia Despuig ha adquirit la propietat d'una casa a Sa Colonia per destinalla an aquell fi.

a en parlarem més un altre dia, per avuy afegiguem sols una enhorabona an els moradors de aquell agradable costat de la bahia d'Alcudia i una manifestació d'agrahiment a la familia Despuig per aquesta prova d'amor an el

nostre poble, demanant a Deu una protecció especial per ella.

NOMBRAMENT.—Ha estat nomenat Catedràtic suplent de Religió i Moral a l'Institut de Palma el nostre amic, natural de Son Servera Mossen Antoni Lliteres.

EXPLOSIÓ.—El dissapte de St. Antoni quant la gent ja estava tranquila dins el lliit, una forta detonació va alarmar els veinats de per Sa Plassa a Com no se veren desperfectes pen lloc, fa creure que va esser una broma pesada de qualca ladri.

MULTES.—Per faltar a les disposicions donades va esser multat per el nostre bal-le un venedor de coets.

Per el senyor Governador Civil de la Provincia varen esser imposades dues multes una de 250 i una altre de 150 pts. a dos establiments públics en els quals se jugava an els prohibits.

Però segons noticies, el Sr. Governador sembla que te interés en que se jugui, ja que ha tengut la debilitat de reduir la primera a 150 pts. que vol dir, perdonar als delincuentes.

NOU CAMVI.—Per descuit involuntari varem deixar de tornar la salutació an el col-lega *Voz Campesina* que se publica a Campos de Mallorca, no del *Puerto* com un centralisme inconscient ha volgut imposar. Perdoni el nostre involuntari descuit i cregui que desitjam fervenment que la seva vida signi llarga i prolifosa per la vila de Campos.

MATRIMONI.—Hem tengut el gust de saludar an el nostre amic el Dr. D. Josep Sureda Banes Potecari resident a Cartagena, i la seua esposa D.ª Josepina Carrión els quals en viatge de novius han passat alguns dies a la nostra vila.

Rebin la nostra més coral enhorabona i que el Bon Jesús les colmi de benediccions.

CENTENARI.—En aquests dies se celebra ab gran solemnidad en el poble jermà Son Servera el centenari del aixecament del cordó quant la peste de l'any 20. En el número pròxim en donarem conte.

NOUS TELEGRAFISTES.—Després de les practiques de llei han estats destinats a prestar servicis a les centrals de Palma els fills d'aquesta localitat D. Miquel Juan, D. Juan Sureda i els dos germans Fuster fills de D. Mariano, que viu a Manacor i a la de Lèrida D. Josep Tous Coll, fill del mestre nacional de Lluchmajor.

Enhorabona a tots.

VENJANSA BRUTAL.—Per odis personals s'han tallats uns doscents abres a la finca de Sa Corbaya de l'amop Pere Ray. Aixó sols heu fan els seuvatges. Es impropri de gent civil·lizada.

Protestam de tals barbaridats.

Gran Colmado Artanenc d'en GUIEM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN BONS I BARATO

Comestibles de tota casta, licor, dolces, galletes, etc., etc. ● Grandiós surtit e Perfumeria

Aquesta casa es s'única depositaria dins Artá del ANIS TUNEL

Fixau-vos be en sa Direcció: **CARRÉ DE PALMA 3 ARTA**

L'agencia Bujosa (e) Ganancia serveix amb esment, puntualitat i barato qualsevol encàrrec se li fassa per Ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artá i **CARRÉ DE PALMA N.º 3** - Despaig a Palma: **ESTANC DES BANC DE S'OLI**

GRANDES ALMACENES

San José

DE

Vda. Ignacio Figuerola

Laneria	Zapateria	Pañeria	Bordados
Lenceria	Confecciones	Pañoleria	Tapicerias
Camiseria	Corseteria	Corbateria	Alfombras
Merceria	Sederia	Bisuteria	Perfumeria

ABRIGOS CAPOTES PALLIZAS IMPERMEABLES

Artículos para luto -- Géneros de punto -- Bastones

y paraguas -- Artículos de viaje

SASTRERIA - MODISTERIA - CAMISERIA

Mantas de Lana - Chanclos de Goma

Gran sección de Peletería

Ventas al contado-Precio fijo-Teléfono, 217-PALMA- *Esta casa no tiene sucursales*

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

Ensaïmades i panets

En lloc se torben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netadat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¡¡UEP!!

A més bon preu que ningú compra canos
carretons en qualsevol estat estiguen mestre

Gabriel Carrió

(a) FUYA DES **QUATRE CANTONS**

Gran establiment d'en **Miquel Garau** Centro, 3-Artá

Sempre, Sempre, derrerres novedats en **MERCERIA** ● Extens surtit de **PERFUMERIA**

COLMADO

AMB CONSERVES DE TOTA CASTA

Representant dels licors de la casa MORENO amb el seu acreditat

Anís Miramar

Máquinas de cusi **SINGER** al contat i a pagues

No deixeu de visitar-lo amb la seguredat de que quedareu amb ganes de tornar-hi